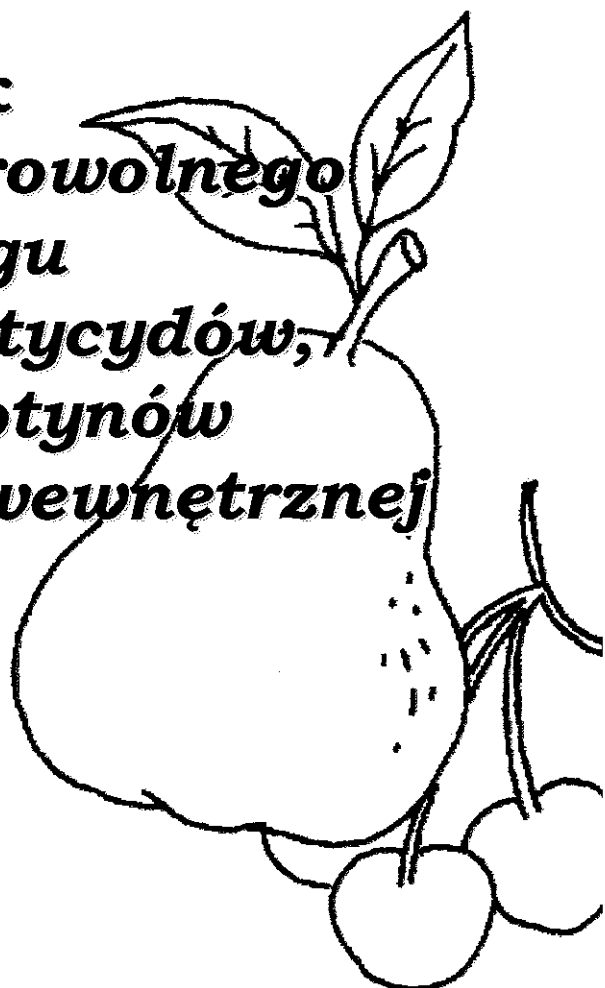

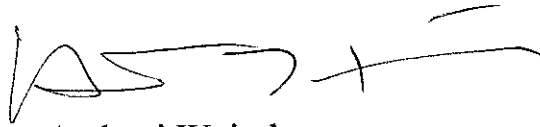
***Poradnik
prowadzenia dobrowolnego
monitoringu
pozostałości pestycydów,
azotanów i azotynów
w ramach kontroli wewnętrznej***

Warszawa 2009

Zaakceptowali:

Główny Inspektor Sanitarny

Andrzej Wojtyła

Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

Stanisław Kowalczyk

Główny Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa

Tadeusz Kłos

WSTĘP

Zgodnie z obowiązującym w Polsce prawem żywnościowym odpowiedzialnym za bezpieczeństwo żywności na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji jest podmiot działający na rynku spożywczym, tj. m.in. eksporter owoców i warzyw. Wynika to z art. 17 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz. WE L 31 z 01.02.2002, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, Rozdz. 15, t. 6, str. 463).

Odpowiedzialność podmiotu prowadzącego eksport świeżych owoców i warzyw do Federacji Rosyjskiej wskazana jest również w Memorandum z dnia 26 marca 2008 r. *dotyczącym bezpieczeństwa produktów roślinnych, przeznaczonych do spożycia przez ludzi i wywożonych ze Wspólnoty Europejskiej (WE) do Federacji Rosyjskiej, w odniesieniu do pozostałości pestycydów, azotanów i azotynów.*

W związku z powyższym niniejszy „Poradnik prowadzenia dobrowolnego monitoringu pozostałości pestycydów azotanów i azotynów jako element kontroli wewnętrznej”, został opracowany na potrzeby eksporterów do Federacji Rosyjskiej, a jego celem jest ułatwienie utrzymania dobrych relacji handlowych z partnerami rosyjskimi oraz wprowadzenie zasad postępowania ułatwiających zapewnienie bezpieczeństwa żywności eksportowanej. Poradnik wskazuje i opisuje procedury, które powinny zostać wdrożone przez eksportera w ramach prowadzonego systemu kontroli wewnętrznej.

Przy opracowaniu szczegółowych rozwiązań w tym zakresie niezwykle istotna jest znajomość wymagań rosyjskich w odniesieniu do pozostałości pestycydów, azotanów i azotynów w produktach roślinnych przeznaczonych do spożycia przez ludzi.

Niniejsza procedura przewiduje również wprowadzenie szczegółowych instrukcji dotyczących:

- Przyjęcia produktów roślinnych przeznaczonych do spożycia przez ludzi i eksportowanych do Federacji Rosyjskiej – Instrukcja nr 1
- Śledzenia pochodzenia produktu i monitoringu pozostałości pestycydów azotanów i azotynów wg wymagań rosyjskich – Instrukcja nr 2

WYMAGANIA OGÓLNE

Na podstawie obowiązujących przepisów prawa żywnościowego eksporter produktów roślinnych przeznaczonych do spożycia przez ludzi (środków spożywczych) podlega zatwierdzeniu i rejestracji przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej właściwe terenowo, ze względu na miejsce wykonywanej działalności.

Zatwierdzenie oraz rejestracja podmiotu działającego na rynku spożywczym odbywa się na wniosek zainteresowanego podmiotu.

Obowiązek zatwierdzenia oraz rejestracji wynika z przepisów zawartych w rozdziale 2 „Rejestracja i zatwierdzanie zakładów” ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. Nr 171, poz. 1225).

Wzory dokumentów dotyczących zatwierdzania oraz rejestracji określone są w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 maja 2007 r. w sprawie wzorów dokumentów dotyczących rejestracji i zatwierdzania zakładów produkujących lub wprowadzających do obrotu żywność podlegających urzędowej kontroli Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. 2007 r. Nr 106, poz. 730).

Przepisy prawne dotyczące bezpieczeństwa żywności pochodzenia niezwierzęcego zawarte są na stronie Głównego Inspektoratu Sanitarnego – www.gis.gov.pl w dziale Prawo.

W ramach zatwierdzenia sprawdzana jest m.in. dokumentacja potwierdzająca wdrożenie i stosowanie dobrej praktyki higienicznej (GHP) lub wprowadzenie zasad systemu HACCP dostosowanego do wielkości oraz rodzaju prowadzonej działalności. Ponadto w trakcie kontroli szczególna uwaga zwrócona zostanie na wdrożenie i stosowanie w zakładzie systemu umożliwiającego śledzenie pochodzenia produktu (*traceability*). Obowiązek wprowadzenia takiego systemu wynika z art. 18 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności.

Wybór sposobu oraz formy w jakiej zostanie wprowadzony system śledzenia pochodzenia produktu należy do zainteresowanego podmiotu. Przy wdrażaniu systemu pomocne może być korzystanie ze „Wskazówek do interpretowania przepisów art. 11, 12, 17, 18, 19 oraz 20 rozporządzenia nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd

ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności” opracowanych przez Komisję Europejską.

Dlatego też niezbędne jest posiadanie odpowiedniej dokumentacji potwierdzającej wdrożenie systemu śledzenia produktów oraz prowadzenia monitoringu pozostałości pestycydów azotanów i azotynów.

W związku ze szczególnymi wymaganiami rynku rosyjskiego eksporter zobowiązany jest do zapoznania się z wymaganiami Federacji Rosyjskiej dotyczącymi najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości (NDP) pestycydów, azotanów i azotynów. Wartości NDP pestycydów, azotanów i azotynów obowiązujących w Federacji Rosyjskiej zostały określone w rosyjskiej normie GN 1.2.1323-03. Ponadto przy interpretacji wartości nie objętych wyżej wymienioną normą ma zastosowanie pkt 4 Memorandum z dnia 26 marca 2008 r. *dotyczącego bezpieczeństwa produktów roślinnych, przeznaczonych do spożycia przez ludzi i wywożonych ze Wspólnoty Europejskiej (WE) do Federacji Rosyjskiej, w odniesieniu do pozostałości pestycydów, azotanów i azotynów*. Aktualne informacje można także uzyskać na stronie www.piorin.gov.pl. Stosowne oświadczenia o znajomości i spełnieniu wymagań Federacji Rosyjskiej w odniesieniu do pozostałości pestycydów azotanów i azotynów są odbierane od eksporterów podczas kontroli fitosanitarnej.

W związku ze znacznymi rozbieżnościami wartości NDP obowiązujących we Wspólnocie Europejskiej i Federacji Rosyjskiej dla niektórych pestycydów, należy również zapoznać się z okresami karencji obowiązującymi przy stosowaniu środków ochrony roślin w Federacji Rosyjskiej. Niezbędne informacje znajdują się w Państwowym Katalogu Pestycydów i Agrochemikaliów Dopuszczonych do Stosowania w Federacji Rosyjskiej. Katalog dostępny jest m.in. na stronie Ministerstwa Rolnictwa Federacji Rosyjskiej www.mcx.ru. Wiedza ta ułatwi właściwy wybór produktów roślinnych z przeznaczeniem na eksport do Federacji Rosyjskiej.

W celu uniknięcia problemów związanych z niespełnieniem wymagań rosyjskich przez towary eksportowane do Federacji Rosyjskiej należy pozyskiwać produkty pochodzące od sprawdzonych dostawców/producentów. Ponadto niezwykle ważne jest prowadzenie przez eksporterów monitoringu pozostałości pestycydów, azotanów i azotynów w produktach roślinnych przeznaczonych do spożycia przez ludzi. W Polsce działa 10 laboratoriów, które są zaakceptowane i upoważnione przez Komisję Europejską oraz stronę rosyjską do interpretacji wyników analiz pod kątem spełniania wymagań rosyjskich. Wykaz takich laboratoriów stanowi załącznik nr 2 do instrukcji nr 2.

W związku z prowadzeniem monitoringu wg wymagań Federacji Rosyjskiej i obowiązku wprowadzenia systemów śledzenia pochodzenia produktów (*traceability*) eksporter powinien przechowywać dokumentację przez co najmniej 1,5 roku.

Ponadto, wyniki monitoringu przekazywane są do wojewódzkiego inspektora ochrony roślin i nasiennictwa, właściwego ze względu na siedzibę podmiotu (eksportera). Na żądanie innych upoważnionych jednostek kontrolnych eksporter powinien przekazywać również dodatkowe informacje.

Instrukcja nr 1

PRZYJĘCIE PRODUKTÓW ROŚLINNYCH PRZEZNACZONYCH DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI I EKSPORTOWANYCH DO FEDERACJI ROSYJSKIEJ

1. WARUNKI JAKIE SPEŁNIA PRODUCENT

Dostarczone partie produktów roślinnych z produkcji pierwotnej przeznaczonych do spożycia przez ludzi i eksportowanych do Federacji Rosyjskiej pochodzą od producentów, którzy spełniają następujące wymagania:

- prowadzą ewidencję zabiegów ochrony roślin
- ukończyli szkolenie dla osób stosujących środki ochrony roślin
- wykonują zabiegi ochrony roślin opryskiwaczem sprawnym technicznie

Ponadto zalecanym jest aby producent

- prowadził produkcję zgodnie z metodykami integrowanej produkcji / Dobrej Praktyki Rolniczej/Dobrej Praktyki Ochrony Roślin,
- prowadził kontrolę pozostałości pestycydów azotanów i azotynów,
- był zatwierdzony i zarejestrowany przez państwowego powiatowego inspektora sanitarnego właściwego ze względu na miejsce prowadzenia działalności,
- wdrożył i stosował zasady Dobrej Praktyki Higienicznej.

2. PRZYJMOWANIE DOSTAW

Dostarczoną partię produktów roślinnych sprawdza się:

2.1 Pod względem formalnym tj.:

- zgodności z zamówieniem (rodzaj, ilość, sposób opakowania, rodzaj opakowań jednostkowych),
- posiadania kopii ewidencji wykonania zabiegów ochrony roślin (zastosowane środki ochrony roślin, substancje aktywne, dawki, daty zabiegów)
- posiadania kopii zaświadczenia / świadectwa ukończenia szkolenia dla osób stosujących środki ochrony roślin
- posiadania kopii dokumentów potwierdzających sprawność techniczną opryskiwacza (ważne zaświadczenie lub protokół z przeprowadzonego badania)

Ponadto zaleca się, aby do poszczególnych partii produktów były dołączone kopie dokumentów t.j.

- certyfikat integrowanej produkcji
- wyniki z kontroli pozostałości pestycydów azotanów i azotynów
- decyzja lub zaświadczenie potwierdzające zatwierdzenia i wpis do rejestru zakładów objętych nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej (wydane przez państwowego powiatowego inspektora sanitarnego właściwego ze względu na miejsce prowadzenia działalności)
- dokumentacja potwierdzająca wdrożenie i stosowanie zasad Dobrej Praktyki Higienicznej

2.2 Organoleptycznie:

Owoce i warzywa powinny być zdrowe. Nie dopuszcza się objawów zepsucia, gnicia, porażenia chorobami powinny być praktycznie wolne od szkodników i uszkodzeń spowodowanych przez szkodniki (ślady żerowania).

Świeże warzywa i owoce muszą spełniać pozostałe wymagania minimalne. Powinny być całe, zdrowe, czyste – wolne od zanieczyszczeń obcych, wolne od nadmiernego zawilgocenia powierzchniowego, bez obcych zapachów i smaków.

2.3 Warunki transportu

Należy sprawdzić:

- czy środek transportu jest czysty,
- czy kierowca przestrzega zasad higieny.
- czy w stosunku do surowców nietrwałych zostały zachowane warunki chłodnicze

Jeżeli transport odbywa się na niewielkich dystansach i trwa krótko można zrezygnować z transportu chłodnią, ale natychmiast po dostarczeniu do zakładu surowce nietrwałe należy umieścić w chłodni.

3. OCENA DOSTAWY

Dostawę przyjmuje wyznaczony pracownik, najczęściej magazynier.

- Jeżeli dostarczona partia jest zgodna pod względem wymagań wg pkt-u 1 i 2 niniejszej instrukcji kieruje się ją do odpowiednich magazynów i umieszcza w taki sposób aby pobieranie odbywało się zgodnie z zasadą FIFO (pierwsze weszło pierwsze wyszło).
- Jeżeli oceniana partia pochodzi od producenta niespełniającego kryteriów określonych w pkt. 1 oraz nie jest zgodna z wymaganiami pkt-u 2, postępowanie jest następujące:

- niezgodność w stosunku do złożonych zamówień zostaje wyjaśniona na bieżąco.
- brak ewidencji zabiegów ochrony roślin może spowodować nieprzyjęcie dostawy.
- negatywna ocena wg pkt-u 2.2. powoduje nie przyjęcie dostawy i zapis w „Karcie przyjęcia produktów roślinnych przeznaczonych do spożycia przez ludzi i eksportowanych do Federacji Rosyjskiej” – „DOSTAWA WADLIWA”.

O wszelkich odchyleniach i niezgodnościach zostaje powiadomiony kierownik przedsiębiorstwa oraz właściciel (dostawca) zakwestionowanej partii świeżych owoców lub warzyw. Wynik oceny dostawy musi być odnotowany:

- w „Karcie przyjęcia produktów roślinnych przeznaczonych do spożycia przez ludzi i eksportowanych do Federacji Rosyjskiej” (załącznik),
- lub w innej dowolnej postaci.

4. CZĘSTOTLIWOŚĆ

Ocena wg niniejszej instrukcji dotyczy każdej dostawy.

Załącznik do Instrukcji nr 1

**KARTA PRZYJĘCIA PRODUKTÓW ROŚLINNYCH PRZEZNACZONYCH DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI I
EKSPORTOWANYCH DO FEDERACJI ROSYJSKIEJ**

Data	Rodzaj produktu roślinnego przeznaczzonego do spożycia przez ludzi	Imię i nazwisko / nazwa producenta i adres	Ewidencja wykonania zabiegu ochrony roślin ^{x)}	Zaświadczenie/ ukończenie szkolenia dla osób stosujących środki ochrony roślin ^{x)}	Dokumenty potwierdzające sprawność techniczną opryskiwacza ^{x)}	Ocena organoleptyczna	Stan opakowań ^{x)}	Warunki transportu ^{xx)}	Uwagi / inne dołączone dokumenty	Podpis osoby przyjmującej

x) jeżeli wynik oceny jest zgodny z oczekiwaniami wpisać „Z”

jeżeli wynik oceny jest niezgodny z oczekiwaniami wpisać „N” i niezgodność opisać w uwagach np. worki zamknięte w odniesieniu do transportu należy ocenić stan higieniczny samochodu i kierowcy, a przy dostawach surowców nietrwałych czy zostały dostarczone chłodni

xx)

Instrukcja nr 2

ŚLEDZENIE POCHODZENIA PRODUKTU I MONITORING POZOSTAŁOŚCI PESTYCYDÓW AZOTANÓW I AZOTYNÓW WG WYMAGAŃ ROSYJSKICH

1. ŚLEDZENIE PRODUKTU I MONITORING:

Prowadzenie ewidencji produktów roślinnych przeznaczonych do spożycia przez ludzi i eksportowanych do Federacji Rosyjskiej. Przykładowa tabela dokumentująca wdrożenie i stosowanie systemu śledzenia stanowi załącznik nr 1 do instrukcji nr 2.

1.1. Dostawca

Wymagania dotyczące dostawcy produktów roślinnych będących przedmiotem eksportu do Federacji Rosyjskiej zostały opisane w instrukcji nr 1.

1.2. Oznaczenie partii

Każda partia produktów roślinnych przeznaczonych do spożycia przez ludzi i eksportowanych do Federacji Rosyjskiej powinna być oznaczona w sposób umożliwiający jej identyfikację. Oznaczenia dokonuje dostawca lub eksporter według zasad przez siebie ustalonych.

1.3. Prowadzenie i dokumentowanie monitoringu pozostałości pestycydów, azotanów i azotynów

- badaniom monitoringowym podlega 5 % ilości partii,
- raporty z badań pozostałości pestycydów, azotanów i azotynów z laboratoriów wyszczególnionych w wykazie, który stanowi załącznik nr 2 do instrukcji nr 2
- informacje dotyczące interpretacji wyników pozostałości pestycydów azotanów i azotynów w odniesieniu do wymagań rosyjskich wykonane przez laboratoria wyszczególnione w wykazie (załącznik nr 2 do instrukcji nr 2),
- potwierdzenia przekazania wyników monitoringu do wojewódzkiego inspektoratu ochrony roślin i nasiennictwa.

2. PROCEDURY AWARYJNE I DZIAŁANIA KOREKCYJNE

Eksporter powinien posiadać udokumentowaną procedurę awaryjną dotyczącą działań koniecznych w przypadku wykrycia przekroczeń najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości pestycydów azotanów i azotynów (NDP).

2.1. Przekroczenia NDP Wspólnoty Europejskiej (WE)

W przypadku wykrycia przekroczeń najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości pestycydów, azotanów i azotynów obowiązujących w UE (poziomy określone w rozporządzeniu (WE) nr 396/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 lutego 2005 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości pestycydów w żywności

i paszy pochodzenia roślinnego i zwierzęcego oraz na ich powierzchni, zmieniające dyrektywę Rady 91/414/EWG (Dz. Urz. UE L 70 z 16.03.2005, str. 1, z późn. zm.) i rozporządzeniu Komisji (WE) nr 178/2006 z dnia 1 lutego 2006 r. zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 396/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady w celu ustanowienia załącznika I ustalającego wykaz produktów spożywczych i paszowych, do których stosuje się najwyższe dopuszczalne poziomy pozostałości pestycydów (Dz. Urz. UE L 29 z 02.02.2006, str. 3))eksporter:

- wycofuje z rynku produkty zgodnie z zasadą określoną w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr 178/2002,
- powiadamia o podejmowanych działaniach terenowo właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego.

2.2. Przekroczenia NDP Federacji Rosyjskiej

W przypadku gdy wynik przekracza NDP Federacji Rosyjskiej - GN 1.2.1323-03 oraz pkt 4 Memorandum z dnia 26 marca 2008 r. natomiast nie przekracza NDP WE, eksporter kieruje produkty na rynek Wspólnoty Europejskiej.

2.3. Działania korekcyjne

Działania korekcyjne powinny polegać na weryfikacji zasad monitoringu pozostałości pestycydów, azotanów i azotynów, zweryfikowanie listy dostawców etc.

Działania korekcyjne powinny być udokumentowane.

Załącznik nr 1 do instrukcji nr 2

Tabela śledzenia pochodzenia produktów oraz monitoringu pozostałości pestycydów azotanów i azotynów

Lp.	Rodzaj produktu	Ilość produktu	Oznacze nie partii produktu	Imię i nazwisko /nazwa i adres dostawcy	Wyniki badań pozostałości (powyżej poziomu oznaczalności)		Laboratorium i nr raportu badań	Zgodność z normami FR*)	Imię i nazwisko/ nazwa i adres odbiorcy	Nr świadectwa zgodności	Nr świadectwa fitosanitarnego
					pestycydy	azotany i azotyny					

*) „Z” – zgodny, „NZ” – nie zgodny

Załącznik nr 2 do instrukcji nr 2

Wykaz laboratoriów wykonujących badania pozostałości pestycydów w produktach roślinnych przeznaczonych na eksport do Federacji Rosyjskiej:

1. Krajowe Centrum Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Laboratorium w Warszawie

ul. Żółkiewskiego 17, 05-075 Warszawa,
tel.: + 48 22/773 94 44,
fax: + 48 22/773 54 18

2. Krajowe Centrum Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Laboratorium w Kielcach,

ul. Zagnańska 91, 25-559 Kielce,
tel.: + 48 41/332 70 84,
fax: + 48 41/332 70 85

3. Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy, Zakład Badania Pozostałości Środków Ochrony Roślin, ul. Władysława Węgorka 20, 60-318 Poznań

doc. dr hab. Bogusław Gnusowski
mgr Anna Nowacka
tel.: 061 864-91-78, 061 864-90-54
fax: 061 864-91-80
e-mail: b.gnusowski@ior.poznan.pl; a.nowacka@ior.poznan.pl,
www.ior.poznan.pl

4. Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy, Oddział Sośnicowice, ul. Gliwicka 29, 44-153 Sośnicowice

mgr Stanisław Stobiecki
dr Urszula Rzeszutko
centrala (0-32) 238-7584
fax: (0-32) 238-7503
e-mail: stocki@ior.gliwice.pl; u.rzeszutko@ior.gliwice.pl
www.ior.gliwice.pl

5. Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy, Terenowa Stacja Doświadczalna BIAŁYSTOK, Laboratorium Badania Pozostałości Środków Ochrony Roślin, ul. Chełmońskiego 22, 15-195 Białystok

dr Bożena Łozowicka
mgr Piotr Kaczyński
tel.: (085) 678-54-70, (085) 678-54-72
fax: (085) 675-34-19
e-mail: biuro@ior.bialystok.pl; b.lozowicka@ior.poznan.pl
www.ior.bialystok.pl

6. Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy, Terenowa Stacja Doświadczalna RZESZÓW, Zespół Badania Pozostałości Środków Ochrony Roślin,

ul. Gen. Langiewicza 28, 35-101 Rzeszów
dr Ewa Szpyrka
mgr Julian Rupa

tel.: (017) 854-73-19, (017) 854-38-62
tel/fax: (017) 854 02 53
e-mail: e.szpyrka@ior.poznan.pl; j.rupar@ior.poznan.pl

**7. Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy, Terenowa Stacja
Doświadczalna TRZEBNICA, ul. Milicka 21, 55-100 Trzebnica**

mgr Arleta Kuźmienko
tel.: (071) 312 04 62
fax: (071) 312 04 62
e-mail: TSDTrzebnica@ior.poznan.pl; a.kuzmienko@ior.poznan.pl

**8. Instytut Sadownictwa i Kwiaciarnictwa w Skierniewicach
Pracownia Badania Bezpieczeństwa Żywności,**

ul. Pomologiczna 18, 96-100 Skierniewice
dr Artur Miszczak
e-mail: Artur.Miszczak@insad.pl
tel./fax: (046) 834 52 72
www.insad.pl

Laboratoria prywatne

**9. Eurocontrol sp. z o.o. – AGROLAB group, ul. Marii Kazimiery 20 lok. 10, 01-641
Warszawa,**

tel. 022-8321 122, 022-8321 225, 022-8321 237, 022-8321 262
tel./fax. 022-8321 129
LABORATORIUM ANALITYCZNE
ul. Balonna 1, 08-530 Dęblin
tel./fax: 0048 (0) 81 / 88 30 965
e-mail: euro.control@eurocontrol.com.pl,
www.eurocontrol.com.pl

10. Silliker Polska sp. z o.o.,

Laboratorium ul. Waryńskiego 1, 00-645 Warszawa,
tel.: (48) (22) 234-63-13
tel.: (48) (22) 234-62-52
fax: (48) (22) 825-89-99
e-mail: silliker@silliker.pl
www.silliker.pl